СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 42. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 19 лютого, 1934 — VOL. XLII. No. 42. Jersey City, N. J., Monday, February 19, 1934. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ДОДАЄ 150 МІЛІОНІВ ДО ДОПОМОГОВОГО ФОНДУ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт зарядив, щоби скарб додав 150 міліонів долярів до фонду „Адміністрації Горожанських Робіт" на допомогу жертвам депресії.

Рівночасно уряд дав до зрозуміння, що з ухваленої конґресом на цю ціль суми остається всього тільки 350 міліонів, бо решту, 950 міліонів, уже зужито.

З огляду на це уряд дивиться, де знайти джерело для дальшої допомоги.

СУД НЕ ХОЧЕ БОРОНИТИ ПОВІТРОВИХ КОНТРАКТІВ.

ВАШИНГТОН.—Летниче підприємство „Трансконтинентал енд Вестерн Ейр" внесло до федерального суду просьбу про видання судового „інджонкшену" проти федерального уряду, що забороняє урядови ломати контракт з летничим підприємством.

Федеральний суддя Накс відкинув домагання на тій основі, що для позву проти федерального уряду треба згоди уряду, а уряд цеї згоди тут не дав. Не можна теж позивати почтмайстра, каже суд, бо цей являється тільки аґентом уряду, і позивати його значить стільки, що позивати уряд.

Сенатор Блек виголосив через радіову систему „Коломбія" промову про контракти уряду з летничими підприємствами та обороняв відкликання цих контрактів урядом.

Перед фльотним комітетом палати послів виступав як свідок Ґлен Мартин, один з найстарших будівничих літаків, та доказував, що підприємства, які будують літаки, дають малі приходи. Його підприємство тратило від 100 до 300 процентів на дослідах, роблених для фльоти, а чисті приходи від вложених капіталів не виносили навіть 4 проценти.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСУЄ РЕСТОРАНТСЬКИЙ КОДЕКС.

ВАШИНГТОН. — Президент потвердив кодекси для ресторанів і прален.

Оба кодекси заводиться на пробу на 90 днів. За словами урядників, ці два кодекси збільшають заплату робітникам на яких 250 міліонів долярів.

І СЕКРЕТАРКА ПРАЦІ КАБІНЕТУ ПРЕЗИДЕНТА ЗА 30-ГОДИННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — Місс Френсиз Перкінс, секретарка праці в кабінеті президента Рузвелта, припоручила конґресови держатися правила 30-годинного тижня праці як доброї громадянської політики.

ЗАМІСЦЬ ПРОТЕСТУ — БІЙКА МІЖ СОЦІЯЛІСТАМИ Й КОМУНІСТАМИ.

НЮ ЙОРК. — Соціялістична партія влаштувала в місцевій галі Медисон Сквер Гарден масове віче протесту проти політики Дольфуса проти робітників. На віче прийшли яких 20,000 соціялістів і їх симпатиків. Яких 5,000 комуністів напали на віче та пробували захопити його в свої руки. Соціялісти боронили віче та побили тяжко 20 комуністів. Провідника комуністів скинено з плятформи, а інших напасників побито кулаками й кріслами. В бійці дісталося теж ґазетним репортерам і фотоґрафам.

ЗРІКАЄТЬСЯ САМОУПРАВИ.

СТ. ДЖАН (Нова Фунляндія). — Нова Фунляндія зреклася становища домінії та піддалася під безпосередню управу Британської Імперії.

В одному місцевому готелі відбулася тут урочистість, у якій дотеперішній самоуправний уряд передав урядування королівській комісії, що приїхала з Анґлії.

Такою зміною форми правління Нова Фунляндія сподівається вратувати себе фінансово через оживлення торговельного руху з Анґлією.

ПОЗИВАЄ ПОДРУЖЕ БЮРО.

НЮ ЙОРК. — Одна жінка пізвала в суд за відшкодування в сумі 25,000 долярів бюро посередництва в подружах за те, що це бюро заручило її з жонатим чоловіком. Позовничка каже, що цим поступком бюро зломило контракт, бо беручи гроші від неї, воно зобовязалося заручити її з вільною людиною.

СТРАЙК СКІНЧИВСЯ, АЛЕ СТРАЙКАРІ ПІКЕТУЮТЬ ДАЛІ.

НЮ ЙОРК. — Хоч готелеві робітники приняли вже запропоновану урядом угоду, вони ще далі виставляють пікети перед готелями, бо власники готелів іще не хочуть погодитися на робітничі домагання щодо приняття страйкарів назад до роботи.

Поліція далі стерегла готелів, але кільком готелям таки побито вікна.

ВІДЗНАЧЕННЯ УЧЕНИКА АРХИПЕНКА.

Як подає „Шікаґо Дейлі Трібюн" з 2. лютого цього року, на 38-мій річній виставі „Шікаґо Артист Ексгибит" в „Арт Інститут" першу нагороду, „The Mr. and Mrs. Frank G. Logan Art Institute Medal", дістав Пітер Пол Орт, ученик школи різьби українського різьбаря Олександра Архипенка. Орт виставив був різьбу „Танцюрист Герольд Кройцберг". З відзначенням получена грошева нагорода в сумі 750 долярів.

УКРАЇНСЬКИЙ ФАРМЕР ПОПОВНИВ САМОГУБСТВО.

На фармі біля Едвард в Алберті знайдено трупа 48-літнього фармера, Якова Отави. Біля трупа лежала рушниця. Поліція ствердила, що Отава виліз на хатній стрих і застрілився. День перед тим Отава посварився з жінкою й вигнав її та дітей з хати і вони пішли до дому його сина. Причина самовбивства не висліджена.

СОРОКИ НАПАДАЮТЬ НА ДОМАШНІЙ ДРІБ І ХУДОБУ.

Сороки, які нераз нападають на дикі птахи, примушені голодом відважуються нападати й на домашній дріб та худобу. Отсе доносять із Лемонг, Алта., що тамошні фармері мусять берегти домашні птиці, бо стада голодних сорок нападають на них та вбивають. Що більше, стадо сорок напало на велику розплодову льоху на фармі Персі Труджіона і страшно подзьобало їй цілу задню частину тіла. Було більше випадків нападу сорок на худобу.

В АЛБЕРТІ СТЕРИЛІЗОВАНО 300 ОСІБ.

В Алберті ще в 1928 р. встановлено закон про стерилізацію умово збочених людей. Одначе стерилізація не є примусова. В справах стерилізації рішає спеціяльна рада. До цеї пори піддалися добровільній стерилізації біля триста осіб, умово хворих. Закон про стерилізацію умово хворих ухвалив був на останній сесії і брітішколюмбійський сойм, але ще досі не було там ні одного випадку стерилізації.

ЗАДАВИВСЯ МЯСОМ.

50-літній фармерський робітник Іван Симінда в Ґілберт Плейнс, Мас., любив їсти мясо, хоч був беззубий. Недавно він, вечеряючи, вдавився куснем мяса. Не зважаючи на всі зусилля господарів дому, не вдалося його вратувати. Покійний прибув до Канади кільканацять років тому з Західньої України.

ВИГАСЛИЙ ВУЛЬКАН НА ДНІ ОЗЕРА.

В Лейк Супіріор на канадійській стороні знайдено два кратери вигаслих вульканів. На основі того відкриття знавці твердять, що територія Великих Озер (Ґрейт Лейкс) була колись околицею вульканів.

НАПАД НА ЗБІРЩИКА.

Невідомі бандити вдерлися до хати збірщика податків містечка Корця, рівенського пов., Степана Кондратюка і, стероризувавши, забрали в нього 300 зл., при чому побили так, що його непритомного відвезли до шпиталю.

СТАВІСЬКИЙ ЗАБЕЗПЕЧИВ ДОБРЕ СВОЮ ЖІНКУ.

Жінку арештованого бурмістра міста Байон, п. Ґежа, яка є переконана в невинности свого мужа, переслухав слідчий суддя. Кромі цього слідчий суддя переслухав низку інших свідків. Підчас слідства вийшло на яв, що перед трома літами Ставіський обезпечився на життя в однім анґлійськім товаристві в хосен своєї жінки на суму трох міліонів франків. Обезпеченева умова постановляє, що Ставіській має бути виплачена ця сума і на випадок поповнення самогубства її мужем.

ПОДІБНИЙ, АЛЕ НЕ ТОЙ САМИЙ.

В 1928 р. Олександер Лейтер із Міннедоза, Ман., покинув свою жінку Марію й 8 дітей. Від того часу й слух за ним пропав. Жінка з дітьми переїхала недавно до Ванкувер, Б. К. Пару тижнів тому випадково побачила вона на вулиці чоловіка, в якому пізнала свойого мужа. Справа опинилася на поліції. Олександер Лейтер (так зветься цей чоловік) катеґорично заявив на поліції, що не лише не є мужем Марії, але й перший раз у життю бачить її. Та Марія стояла при свойому, а також двоє її старших дітей зізнали, що він є їхнім батьком. — „Він є мій муж", — заявляла Марія Лейтер. — „Очі, риси лиця, голос, зріст, а навіть хода ті самі". Та сіенарські урядовці посвідчили, що той чоловік працює при залізниці у Ванкувері від 1918 р., а він виказався документами, що брав участь у великій війні, коли тимчасом муж Марії Лейтер не був на війні. Також муж Марії мав шрам на одному рамени, а цей чоловік не мав. Кінець-кінців суд заявив, що Лейтер, хоч і дуже подібний до мужа Марії Лейтер, не був ніколи її мужем.

ПОСОЛ, ЩО ДОБРЕ „НАХАПАВСЯ".

Французька палата депутатів ухвалила позбавити посла Бонора, замішаного в аферу Ставіського, посольської недоторкальности. В листі, який міністер справедливости вислав у цій справі до палати, є письмо прокуратора, який обжаловує пос. Бонора в тому, що в 1932 році при виборах до парляменту одержав від Ставіського 1 міліон франків, як підпомогу для часопису „Вольонте". Він дозволив теж Ставіському сфінансувати цілу виборчу кампанію на свою користь, а також дістав від Ставіського 83,000 франків, не рахуючи покриття рахунків у кравця, на суму 15,000 франків.

АРЕШТУВАННЯ ТОРГОВЦЯ ЖИВИМ ТОВАРОМ.

У Калуші арештували міжнародного авантурника й торговця живим товаром, А. Садовського. Всюди він представлявся як факір з Індії, Бен-Алі, професор астрономії в Каїро і т. і. З краю вивіз він уже багато дівчат. Це саме хотів зробити у Калуші. Але тут упав в око поліції, яка заарештувала його й відіслала до Варшави.

НАСЕЛЕННЯ ІНДІЇ ЗНАЧНО ЗБІЛЬШИЛОСЬ.

В Лондоні опублікували висліди перепису населення в Індії, що свідчить про його великанський приріст у цій країні. У відношенні до числа населення, то Індія побила рекорд Китаю, де тепер є 342 міліонів мешканців, коли в Індії є їх 353 міліони. Від року 1921. приросло населення Індії на 34 міл. осіб, себто на стільки мешканців, скільки їх має Італія або Франція. Великанський приріст населення загострює проблєму його виживлення. В звязку з ним основано в Індії орґанізації, що мають на ціли контролі уродин.

Звертає на себе увагу нерівномірне розміщення індійського населення. Пересічно припадає на 1 квадратну милю 195 осіб. Але, наприклад, у Белюджистані на 1 кв. милю припадає всього один чоловік, а в Кохінхіні аж — 2,000.

В загальному населення британської імперії складається з 450 міл. людей, у тому числі з 70 міліонів білих. Крім 353 міліонів Індійців жиють іще на території Великої Британії 40 міліонів Муринів і 6 міліонів Арабів та Маляйців.

ЧОЛОВІК, ЩО КУПУЄ МІСТА Й АРЕНДУЄ ВУЛЬКАНИ.

Кілька літ тому появився в Чілє (Південна Америка) анґлійський підприємець Роберт Бел, що купив у цій державі місто Колєтто-Кольоза. Купив він усі доми, готелі, церкви, надбережні пристані й залізничу стацію. Місто це належало до одного великого підприємства; воно експортувало ґуяну, а підчас крізи збанкротувало. За добрих часів жили в цьому місті 50 тисяч мешканців.

Купивши це місто, Роберт Бел спровадив велике число робітників і велів усі доми розібрати, а ввесь будівельний матеріял, ключно до віконних шиб та цвяхів, вивіз у південні околиці Чілє. По кількох місяцях з давнього міста лишилося лише пусте поле, а на півдні Чілє виросло нове місто тієїж самої назви: Колєтто-Кольоза.

Бел відзначається незвичайною підприємчивістю та роботящістю. Тепер він знову звернув на себе увагу південніх Американців. Бел ще з кількома підприємцями виарендував великий вигаслий вулькан Чілє, що називається Ґранд Путана. Вулькан цей вигас тому 99 літ, знаходиться недалеко від великої пустині Ґуанота і має в собі великі поклади сірки. Бел дав працю кільканацятьом інжинірам, що видобувають сірку з цього вулькану. Він може на тім зробити добрий інтерес, бо на сірку в Південній Америці є великий попит. Він навіть підписав уже контракт з південно-американськими державами на доставу їм сірки.

ЗА ОДНУ І НЕПОДІЛЬНУ РОСІЮ

ПАРИЖ. — З огляду на наближаючийся конфлікт між Совітами і Японією, про який не перестає писати світова преса, в колах російської іміґрації йде підготовка до наближаючихся подій. По ріжних европейських центрах, де тільки жиють російські еміґранти, йдуть на ту тему дебати. Пишеться про це в російських еміґрантських ґазетах. На ту тему дають публичні відчити бувші російські ґенерали і політики. І всіляко вони комбінують, а назагал всі згідні з тим, що не можна зробити нічого, що розбивалоб цілість Росії. Вони підкреслюють, що важко було їм боротися проти большевиків навіть у 1920 р., коли то Пілсудський ішов на Київ, бо большевики тоді ратували „неділиму Росію".

ВІДЕНЬ ВТИХОМИРИВСЯ.

ВІДЕНЬ. — По чотирох днях важкої горожанської війни настав у Відні спокій. Трамваї зачали курсувати. Бизнес нормальний. Та воєнне право ще висить над столицею.

Розвалені робітничі доми, звідки соціялісти ставили головний опір, оживають. Бездомні мешканці шукають у них знову притулку.

Скільки жертв?

Ще досі не почислено жертв міжпартійної боротьби. В самім Відні нараховують 600 убитих по соціялістичній стороні, між якими є коло 200 жінок і дітей. Військо матиме коло 100 вбитих. На провінції нараховують до 400 вбитих. Ранених буде до 5,000. А увязнено яких 3,000 осіб. Коло 15,000 осіб лишилися без даху над головами. Скільки втекло чи поховалося, боячися репресій уряду, невідомо.

Важко теж обчислити матеріяльні втрати. Деякі робітничі забудування, що були славою міста, знищені цілковито.

Хто заплатить?

Уряд дає до пізнання, що матеріяльна шкода, заподіяна боротьбою соціялістів, буде покрита грішми, одержаними з розпродажі сконфіскованого соціялістам майна. Під тим треба розуміти майно ріжних соціялістичних орґанізацій і підприємств. Усі вони тепер розвязані. Соціял-демократична партія законно в Австрії не істнує.

Робітництво проти Дольфуса і ґаймвери.

На боротьбі уряду канцлера Дольфуса і ґаймвери з соціялістами виграли на ділі націсти. Кажуть, що якби тепер відбулося голосування, то соціялістичне робітництво голосувалоб на наців, бо дуже зненавиділо теперішній уряд.

МОСКВА НЕРАДА З РЕВОЛЮЦІЇ.

МОСКВА (Росія). — Совітські редактори якби води в рот набрали зприводу революційної боротьби в Австрії. Подають новинки за іншими ґазетами, а бояться висказати свою думку. Кажуть, що Совітам не на руку всяка революція в Европі, бо така революція може потім викликати війну, в яку були би втягнені Совіти, а війна означає кінець совітської влади.

СКИДАЮТЬ ВИНУ НА УРЯД.

БРАТИСЛАВА (Чехословаччина). — Д-р Юлій Дайч, командант соціялістичних частин, що боролися проти війська, висланого урядом австрійського канцлера Дольфуса, каже, що соціялісти домагалися ввесь час зложення зброї з боку всіх орґанізацій, годячися в такім випадку роззброїти свою революційну ґвардію. Але ніхто не пішов на згоду і тому соціялісти залишили при собі зброю. А що уряд вислав проти соціялістів військо й ґармати, то соціялісти мусіли боронитися.

Д-р Дайч був підчас цеї боротьби ранений і втік разом зі соціялістичним провідником Оттом Бавером до Чехословаччини.

НІМЕЦЬКИЙ ЕКСПОРТОВИЙ ДЕФІЦИТ.

БЕРЛІН. — Німці зажурені, бо за останні чотири роки отсе перший раз статистика виказує, що Німеччина спроваджує більше товарів ніж експортує. Кажуть, що це є наслідком жидівського світового бойкоту німецьких товарів.

ВИКИДАЮТЬ СОЦІЯЛІСТІВ З ПОСАД.

ВІДЕНЬ. — Зліквідувавши вуличну боротьбу з соціялістами, уряд береться за іншу чистку. Усуває соціялістів з усіх виборних урядів. Тим робом усунено з ріжних урядів тисячі соціялістів.

СОВІТИ РАТУЮТЬ СВОЇХ.

БЕРЛІН. — Совіти повідомили німецький уряд, що болгарський комуніст Дімітров і його два товариші, обжаловані й звільнені в справі підпалу німецького парляменту, є тепер совітськими горожанами. Совіти домагаються випущення їх на волю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$2.00
Six months	$1.25	На пів року	$1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ МИ ЦИВІЛІЗОВАНІ?

Д-р Николас Ботлер, президент Колюмбійського університету, відкликався до американського громадянства з проханням зібрати $500,000 на піддержку Фільгармонічно-Симфонічного Товариства в Ню Йорку, щоби тим робом продовжити фільгармонічно-симфонічні концерти.

Д-р Ботлер підкреслює, що ми жиємо в дійсно важких часах економічної депресії й нужди; в часах, коли все підлягає дуже скорій і нераз цілковитій зміні. Та саме тому треба культурного світогляду подбати, щоб не нівечилося те, що не може й не сміє бути нарушеним, себто наше інтелектуальне, артистичне й музичне життя. Воно мусить бути задержане, якщо хочемо далі називатися цивілізованим народом. І тому мусимо мати людей, котрі розуміють і відчувають вагу піддержування інтелектуального, артистичного й музичного життя. А коли мова про Ню Йорк, казав Ботлер, то треба дати йому признання, що хоч він є в тяжких фінансових клопотах, то та біда не відбивається драстично на духовій, артистичній і музичній продукції цього міста. І так повинно бути далі. А то з огляду на добро будучих поколінь, нашої молоді. Бо батьки мали нагоду за свого життя жити серед культурного середовища, але що буде з молоддю, як вона буде позбавлена нагоди жити в такім середовищі? Який буде її артистичний смак, як вона буде позбавлена можности слухати творів найбільших музичних ґеніїв і продукцій, виконаних першоклясними артистами? Ботлер певний, що старше покоління до цього не допустить і зложить фонди, потрібні для піддержання музично-артистичного життя.

Оті слова Ботлера треба взяти собі до серця і нам, старшій ґенерації американсько-українського громадянства. Ми вийшли з рідного краю з нашою піснею, музикою чи танком. З ними ми підемо й до гробу в тім переконанню, що в українській штуці є якась велика таємна сила, котра держить при українстві навіть величезні маси людей, байдужних до українства з політичного боку. Українська музика, пісня це незаступна частина нашого культурного життя. Це те, що придержить нам при українстві й тут роджене наше молоде покоління. Та те все ми знаємо. Але чи застановляємося ми над тим, що коли Американці змушені збирати величезні фонди на піддержування музичної культури, то чи з нами може бути інакше? Чи наші орхестри, оперові гурти, хори можуть розвиватися без громадної фінансової піддержки тих, що повинні розуміти вагу цеї культурної праці? Над тим треба подумати, якщо ми — цивілізовані.

О. Сновида.

З ХАРКОВА ДО КИЇВА.

Як божевільний мечеться уряд СССР — з одної політики до другої. Декрет сиплеться за декретом. Виглядає, що кермуючі круги в Кремлі зовсім стратили голову.

До таких несподіваних декретів належить безперечно й новий розпорядок про перенесення столиці України з Харкова до Київа. Офіційно — про що вже знаєте з газет — новий розпорядок диктується бажанням: поділити адміністративно Україну, виділити з неї промислову частину (з Харковом) і піддати під безпосередній вплив Москви, і наблизити совітський державний апарат" до бунтівничої хліборобської („куркульської") частини України, щоби зломити остаточно карк „українському націоналізмови"...

Попри це все, я думаю, що новий намір московського уряду є ще з іншої точки погляду симптоматичний і цікавий для нас.

Коли Ленін переніс столицю з Петербурґа до Москви, то це був **відступ Москви**, заломання її експанзивної сили. Петербург заложив Петро І. не так для Росії, як **проти** Швеції. Пушкін казав, що зробив це цар на те, щоби „в Европу прорубіть акно" й „нагою твйордай стать на море". Це була вихідна брама свіжого й молодого імперіялізму російського, який вибирався в похід на підбиття Европи...

По світовій війні, коли армії кайзера вже-вже маширували на Петербург; коли в бурях горожанської війни білі відділи ґенерала Юденича теж мало що не захопили і не видерли червоним їх столиці, — большевики перелякались і подалися зі своєю столицею до Москви. Не до того було їм тепер, щоби тримати вихідну браму над Балтиком. Вони дбали лише, щоби зберегти те, що їм залишилося з західних „окраїн" по Берестейськім (а пізніше й Ризькім) мирі.

Тесаме, аналогічне значіння мало й свого часу перенесення столиці України до Харкова. В часах, коли високо били хвилі російської царської експанзії, коли царська Росія збиралася ділити Австро-Угорщину і забирати собі Галичину, Буковину і Закарпаття, вихідною брамою проти тої держави (як Петербург проти Швеції і Німеччини) був Київ. В нім сидів штаб російських славянофілів і протекторів галицьких москвофілів (з єпископами Евлогієм, Антонієм, Савенком і іншими). З нього йшли нитки протиавстрійської пропаганди серед Славян габсбурських на річ Росії. І навіть коли прийшов большевизм, зробили большевики з Київа центр своєї — комуністичної по назві, а російсько - імперіялістичної по суті — пропаганди серед українських мас Галичини... Перенесення столиці України до Харкова означало ліквідацію московської експанзії на західньо-українські землі. Непевний був терен Україна: неподатний, не з неї випади робити проти інших; дай Боже, щоб її саму вдалося затримати при совітськім „союзі". А тому треба було її тримати ближче до того московського центру. Крім того Харків ближчий до Москви і більше зрусифікований ніж Київ.

Аж тепер нагло — нова зміна! Чи це значить, що Москва знов зачинає розвивати свою експанзію на Захід, робить для неї центр у Київі?

Ні, обезсилена Москва про це й гадки не має, а найліпший доказ того — пакт порозуміння з Польщею. Отже на що перенесення? Перенесення на те, що по всіх пактах з Францією, Польщею, Румунією і т. д. Москва вже не боїться за Київ, як боялася за нього в роках 1918—1921, і як боялася в 1917 за Петербург. Через замирення з сусідами Київ нібито віддалився від границі, і Москва думає, що може сміло переселити в нього свій державний апарат, щоби додушувати „український націоналізм", якого „гніздо" є очевидно Київ... Знову новий протиукраїнський курс політики СССР, який не вимагає вже залицяння з отим українським націоналізмом, отже можна Лівобереже з Харковом просто піддати під диктат Москви, як того все домагалися Раковський і інші впливові комуністи в 1917 р. Скріплене нібито становище Совітів на Заході і на Україні позволило їм віддати Харків на поталу Москві, а Київ — на поталу свіжо перенесеному „українському" совітському урядови.

Але вістки з України доказують, що **Москва перечислиться. Отверта протиукраїнська політика Москви їй ще більше пошкодить ніж замаскована** з її „українізацією" і ще більше узброїть українське національне почуття проти наїзника.

А нас це перенесення столиці вчить одної річи: що **стабілізація відносин в Европі** залирення її з Москвою, **не йде по лінії нашої визвольницької політики. Вічна** загроза совітській Україні з боку неприєднаної Европи створила би ситуацію, яка ніколи не позволила Москві вибратися на пацифікацію України аж до Київа зі своїм „урядом". В наших інтересах: вести непримирну пропаганду, яка доказувалаб, що між Заходом і Росією не може бути мира, і не буде.

Де як де, а здається в Анґлії й Італії це зачинають розуміти...

Г. Арґо.

СТАВІСЬКИЙ І ҐАНҐРЕНА ПАРЛЯМЕНТАРИЗМУ У ФРАНЦІЇ

(Допис з Франції)

Францію стрясають судороги революції. Афера Жида з України — Ставіського викликала скандал, перед яким бліднуть всі дотеперішні панами.

З приводу цього скандалу писав MATIN (11. І.):

„Колиб тема не була така сумна, можнаб було вмерти зі сміху, на згадку, що держава породила не менше як 12 законів і декретів, щоби урегулювати функціонування заставних банків (звідки почалася афера Ставіського — Г. А.), та що вона підпорядкувала ці банки, для ліпшої контролі, під догляд аж двох міністерств: торгівлі і скарбу...

„Ніколи організація кредиту не була більше удержавлена (зетатована), як в данім випадку, — після соціялістичної рецепти Блюмів. Ніколи ця організація не давала більшої ґарантії, бо етатизм, правда? —даєж всякі ґарантії справности, безкорисности й ощадности!... На нещастя, гола дійсність довела, що варті соціялістичні теорії... Колиб заставний кредит в Байоні не був державним підприємством, не мавби державного стемпля на собі, не тішивсяб ґарантією держави, не офірувавби фальшивої певности державної контролі, кольосальне шахрайство Ставіського не булоб можливе. Ані приватні товариства обезпечення, ані каси соціяльного забезпечення не авансувалиб байонському банкови 300 міліонів на його бони. Ні міністри не укладалиб обіжників, що поручали льокацію цих бонів. Оповідають про наганячів Ставіського. Але не забувайте, що перший з них — це держава, — і до того такий, що не зявиться перед слідчим суддею".

Ось суть ґанґрени, яку створила афера київського Жида у Франції.

З одної сторони це кріза держави, яка попала в руки радикалів соціялістів; з другої — це кріза парляментаризму (де ліві мають більшість), який став грищем, де полагоджували свої інтереси ріжні каналії. Уряд і парлямент стали знаряддям клік, яких єдиною метою є — рвати для себе і для своїх з державного пирога, скільки вдасться: без страху контролі, без журби про завтрішній день. APRES NOUS LE DELUGE! По мені хоч потоп! — казав Людвік XV. Компанія радикальних і демократичних міністрів і адвокатів, яка опинилася, в звязку з аферою, за ґратами — сміло могла би виписати на своїм прапорі цю стару девізу „реакції". Річю характеристичною є, що в аферу замішані якраз ліві круги; що соялісти й радикали всіми способами противилися встановленню анкетної комісії, якаб безсторонно розслідила справу, та що великий приятель Совітів і ворог „зіпсутого буржуазного світу", Леон Блюм (і його орґан POPULAIRE) ще в 1932 р. отримали документи, що висвітлювали одну з шайхрайських справ Ставіського (угорських оптантів), — та що він рішучо відмовився зачати кампанію проти шахрая...

Характеристично, що й заплутаний в аферу (і арештований) посол Бонор, — є послом соціялістів радикалів. А протектором його був премієр (і масон), теж лівий політик, Шотан.

І що особливо дивно в цій републиці демократичної контролі і свободи преси — злодій в роді Ставіського, що вже перед літами був суджений і караний, позбавлений права вступу до саль гри за шулерство, фальшівник чеків, — міг, в своїх аферах, тішитися підтримкою сенаторів, послів, адвокатів і міністрів републики!

Не дивно, що ціла здорова преса говорить вже не про крізу демократії тільки й парляментаризму, але і про крізу моральности, що вимагає не змінити закони, а передусім перенести „цілковиту й глибоку реформу звичаїв", що нападає не лиш на шахраїв і тих, що їм помагали, але й на тих — що їх толерували.

Розіджена гризнею приватних апетитів, плюндрована соціялістично-радикальними етатистами, Франція, правдива Франція чесних працьовників, яким Ставіський й Бонори крадуть їх ощадности, — бореться проти демократичного балаґану. По цілій країні лунає крик за сильний уряд, уряд незалежний від клік, який шанувалиб, яким би не гордили, як гордиться теперішнім урядом.

Тарде в одній зі своїх блискучих статтей в ILLUSTRATION (ч. 4698) підраховує, що серед послів теперішнього французького парляменту, 275-ох є присяжні оборонці автомобільного промислу, 230-ох — винниць, 370-ох — залізничників, 200-ох — селян, 240-ох бюрократії. І всі оті кліки, які лиш дбають — і при виборах зобовязалися дбати — про приватні інтереси своєї кліки, своїх „жебрачих орденів" — голодною сворою кидаються на державу, розкрадаючи її та компромітуючи (як в афері Ставіського).

Поняття загального добра — зачинає затиратися в сумлінню третьої републики.

„Завданням дня — писав Тардіє, покласти край залежности виконавчої влади від впливів ззовні, позбавити її змоги слухати приказів жебрачих орденів, або уступати перед шантажом урядничих синдикатів... Кажуть, що кожна з наших революцій творила нову привілейовану верству... Ми поставили на місце рівности републиканського режиму — користи режиму клієнтелі... З 50 міліярдів доході більш половини гине, завдяки забезпеченням, в кишенях соціяльних рентієрів. Звідси наші фінансові трудноці. Впливи, удогіднення, ласки, декорування, — з них користає меншість, яка колись повстала проти шляхти, а примінює для забезпечення своїх привілеїв, ті самі методи, проти яких колись бунтувалася. Маємо новий февдалізм.

„Палати, обложені речниками зовнішніх впливів, речниками особистих апетитів, дуже рідко займаються великим національними справами, а коли займаються, то кепсько... Їх жура задовольнити домагання ззовні, очевидно коштом буджету... Індивідуалістичний рух XVI-го віку, віку гуманізму й реформи, поглиблений в XVIII-тім фільософами, визволив Францію від надуживань, які згубили монархічний режім. Але індивідуалістичний режім спіткала та сама доля, що й його попередника... Він скомпромітував свою власну засаду. Блянкі проголосив — „Ні Бога, ні пана" (NI DIEU, NI MAITRE). Ця формула сильна в критиці і в деструкції, не мала снаги до будовання... На місце містики ідеалістичної прийшла містика матеріялістична, на місце фільософії одиниці — фільософія еґоїзму, таксамо буржуазна, як і пролетарська. В школі цеї фільософії французька демократія стратила розуміння загальнонаціональних інтересів. Вона забула, що її свободи зродилися під гуркіт гармат вальмийських... Людина, яка стала в цій школі самоціллю, зачала недоцінювати значіння загального, його вартість і конечність. Вузько зрозумілий особистий інтерес попав в колізію з усякою загальнішою ідеєю, навіть з ідеєю рідного краю", — кінчить Тардіє. Цими статтями кидає яскраве світло на глибші причини останнього скандалу у Франції, на причини, які розїдають суспільний орґанізм „републики профітаріяту", затрутий сторонниками тої індивідуалістичної школи, що головно рекрутуються серед соціялістів і радикалів...

Кліки (переважно масони), які — в імя демократії — правили Німеччиною й Італією — нарешті діждалися залізної мітли, яка поклала край соціялістично-радикальній бакханалії. Час цеї операції, мабуть зближається й для Франції.

Не дурно Париж вкривається барикадами, а на устах у всіх є маґічне слово 1793 року: COMITE DU SALUT PUBLIQUE! Комітет суспільного ратунку!

(„Вістник").

Шишка.

СМЕРТЬ ГРОБАРЯ ПИЛИПА.

Мороз ухопив ще перед Різдвом і не попускав. Коли рано відчиняно двері, пара бухала з хати, мов з кітла. Вікна не розмерзалися цілісінький день, а в керницях мусіли що рана прорубувати лід.

Закрівавлене сонце викочувалося зпоза мряк щойно коло полудня, побуло з годинку-дві на небі й западало скоро за обрій.

Було зполудня. Невеличкий гурток людей, між ними жінка покійного Пилипа, горбата Ксенька, з дочкою, сином та невісткою, поспішно опускали кладовище.

Біля свіжої могили осталися два чоловіки й зарівнували рискалями замерзлі груди землі на величкім горбку, що виріс на білій скатерті снігу.

„Га, Пилипе, не одному ти гріб копав, але: носив вовк, понесли й вовка", заговорив один із них, беручи рискаль на плечі.

„Я, сусідо", відізвався другий, „коли вчора вчув від Михасихи, що Пилип помер, не хотів повірити, ще й сміявся: „Хтож, кумо", кажу, „буде по Великодні вмирати?" Бо з небіщиком Пилипом не від нині вже так було: по кожнім Різдві та Великодні він все на смерть уже сповідався. Ну але от бачите, таки його взяло. Кажуть, що дуже спух був йому живіт; не дивниця: бідолаха цілий рік божий їв пісну бараболю та сербав підбиванець. Але на свята, то хочби не знати що, мусіла бути хоч чверточка зі свині й тоді Пилип не міркувався. Зараз першого дня після свят вже лише кістки валялися; дарма шукалиб ви в хаті за шматком сала чи кусником мяса. Правда, що потому все вмирав і горбата Ксенька мусіла двічі на рік по попа посилати; однак десь так за тиждень Пилип їв уже знову пісну бараболю, сербав підбиванець та співав коломийки. Чекав других свят, бо неділі та інші менші свята, — це не рахувалося, як казав небіщик. Знаєте, який з нього був смішака. Нераз християнинови крови не дорізавсяб, а той як зачне приповідати, мусиш засміятися".

„Ой правду кажете, куме. А тямите, як була цеї осени толока на кукурудзу у Дмитрихи, що то небіщик не показував: ми всі лягали зі сміху. Стільки співанок та приповідок, що він знав, то ніхто не знає. А потому як не піде з кривим Стецьком гопака по стодолі... Баби та дівчата мало не подуріли з утіхи. — Доброго здоровля, куме; вступлю ще до Ониська. Маю до нього діло".

І кум Яким повернувся на обійстя, що лежало недалеко кладовища.

Мороз кріпшав. З гостинця зривалися що хвилі цілими стадами голодні ворони. Старі верби при дорозі потріскували з зимна.

Кума Михасиха і кума Дмитриха, закутані в грубі хустки, що ледви кінчики червоних з морозу носів було видно, постукували закаблуками чобіт по замерзлій землі, поспішаючи до дому. Завзятущо при тім говорили, — очевидно про події дня.

„Ні, таки правда", говорила кума Михасиха. „Пилипиха ні трохи за ним не жалує. Моя Ганунька була у них у хаті, бо я туди ще з осени не ходжу, відколи та горбата відьма перейшла мене на дорозі й ми посварилися за гуси".

„Не помстуйте, кумонько: коли біда, чоловік усього чіпається, а виж найліпше знаєте, які гаразди все мала Ксенька. Що правда то й не гріх: небіжчик (царство йому) був ні до чого", говорила далі Дмитриха.

„Та правду к а ж е т е, Дмитрихо. Тільки з нього й було, що деколи якому небіжчикови яму викопав. Сапати, жати чи кукурудзу ломити то він і не такіський був, але зате, який веселий та прилесний! Ніколи не бачила я, хоч ми сусіди лише через пліт, щоби він коли похнюпився. Бувало переднівок, в коморі ні кришки муки, а й бараболі виходять; корови (як знаєте) вони не мають; в печі нема чим затопити, а горбата розходиться з язиком, що аж хатчина вдрігається. Небіжчик Пилипко ні чичирк, — дивиться лише, як з хати вийти, а далі й заспіває:

Ой, ду, дудуду,
Вродилася на біду,
Соломою топила,
Горшком воду носила.

„Що з того? Бабі ніякого хісна з того не було. А передше ще замолоду, то знаєте, як то він по музиках та за чужими молодицями, (Боже прости гріха, бо він уже на тім світі). Оленка чисто в нього вдалася. Чую, що кожного вечера попід вугли щораз з іншими вистоює. А їх хлопець спокійний, роботящий був. Чую, що добре собі тепер ґаздує. — Ну, я вже й дома; доброї ночі, кумко"!

Сині тіни зимового вечора блукали між тинами. З коминів курився дим, мороз розмалював шибки маленьких вікон.

Смеркалось...

Гість (до власника гостинниці): Доки тут, пане, не будете мати холодного пива, ніякий гість у вас не загріється.

— Як я заручився з Іркою, вона сказала, що почуваеться наче в семім небі.

— Щира правда! Бо вона була вже шість разів заручена.

— Як ти, як крамничний помічник, можеш так дурно стояти?

— А щож я маю робити, пане бос?

— Лови мухи та причіпляй їх на реклямові мухолапки!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ІДЕМО ДО КРАЩИХ ЧАСІВ...

Так каже Джан Е. Андрус, 93-літній капіталіст-міліонер, котрого дохід від початку депресії зріс на 55 процентів.

Здається, що таке саме може сказати Джан Д. Рокефелер Старший, 94-літній міліярдер, вибираючися до своєї палати в Флориді спеціяльним поїздом з 24 слугами.

І хто їм може не вірити?

МАЮТЬ ДОСИТЬ ПОЛІТИКИ?

Косяров, голова організації комуністичної молоди Росії, говорив одному американському кореспондентови, що найхарактеристичнішою признакою теперішньої молоди в Росії є зворот щодо предметів навчання.

Зараз по революції молодіж наповняла курси з фільософії, штуки й політики. Нині молодь цікавиться технікою. До політики її тяжко затягнути.

Косяров пояснює це переконанням молоди, що будучність належить не до політиків, а до інженірів.

Та чи не має нехіть російської молоди до політики тих самих основ, що нехіть американської дитини до шпінату? Просто забагато того добра. А може молодь відчуває обридження, коли дивиться, якими дорогами ходить політика під Совітами?

ЩО БРАКУЄ АМЕРИЦІ?

Між цікавими відповідями на це питання є думка д-ра Вилєма Мек Андру, бувшого суперінтендента шкіл у Шікаґо. Він думає, що головна недостача Америки це брак гумору. Шкода, каже він, що в американських колеґіях не вчать гумору. Кождий університет повинен мати професора, що вчить сміху.

Так каже один учений. Та є інші вчені, які кажуть, що Американці мають забагато гумору й тому вони не можуть нічого робити проти лячних суспільних лих, бо вони зганяють своє обурення на ці лиха дотепом.

ВЕРШОК ГУМОРУ.

Чи сяк, чи так, всетаки суспільність відчуває, що гумор це великий дар. І де є більший гумор, як той, що звертається проти себе самого, що потрапить зробити жарт і з власної недостачі?

Приклад такого гумору дає нам американська письменниця Едит Гвортон. Читаючи книжку німецького письменника, Освальда Шпенглєра, „Занепад Заходу", вона написала до автора лист, в котрому звернула йому увагу на його помилки щодо так званої барокової штуки. У відповідь на цей лист Шпенглєр писав їй, що він далі обстоює свої погляди про барокову штуку, бо він узяв ці погляди з поважної праці в одній енциклопедії.

Пані Гвортон відповіла Шпенглєрови, що вона знає цю статтю, бо вона її сама писала. Але вона теж знає, що вона тоді помилялася.

ТЕЖ ПРИЗНАННЯ ДО ПОХИБКИ.

До такого признання власної похибки вніс поправку покійний президент Кулидж. Десь раз на засіданню кабінету один секретар з гнівом протестував: „Чи ви мене за дурня маєте пане президенте?"

„Ні, зовсім ні", відповів Кулидж. А потім додав: „Але я можу помилятися".

— Тату, ти також не все знаєш?

— Якто?

— То скажи мені, від чого вмерло Мертве море?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

День присяги Гол. Управи „Чорноморських Січей".

Наше українське життя вимагає від нас тепер надзвичайно бистрої орієнтації, власної підприємчивости й меткости. Ще більшого напруження вимагає життя в Америці, коли хочемо щонебудь осягнути, або принайменше животіти.

Тут усе в вічному русі, у великім змагу за завтрішний день. А хто на тому шляху до кращого паде під ноги знесилений, — того здопчуть інші без милосердя. Бо в боротьбі за життя нема ні милосердя ні пощади; є лиш ти — або я, смерть одного — життя другого. Коротко — життя правдивим життям — це значить боротися без упину!

І ми Українці (які вправді звикли боротися, але все за чуже), якщо хочемо жити тепер і в будучому як нація (а думаю, що так!) — ми перше мусимо кидатися у вир життєвої боротьби. Ні на хвилю не вільно нам подумати, що ми вже досить зробили для загальної справи. Ні! Це значилоб самим умерти за життя і на їх грядуче покоління позбавити вільного кращого життя у своїй власній хаті. Вже найближчий час рішиться стати до цеї боротьби, якщо хочемо жити. Треба вже раз викресати зі свойого „я" крихітку прабатьківської хоробрости й відваги, якщо хочемо носити славне імя Українця. Мусимо самі вдарити по головах тих, які ніби про нас не знають нічого, щоб почули на власній шкірі, що Українці — це не якесь там племя „єдиної неділимої Росії", але що ми нарід, який володів і буде володіти цілим сходом Европи!

Однак в першу чергу мусимо самі про себе дати знати світови, що ми жиємо, щоб не щукали за нами, як за яким диким племенем серед диких пралісів. А будуть знати про нас (і то добре!), як умітимемо витерхати у власних силах, не оглядаючися на схід ні на захід, і як добудемо з глибини власного „я" цінности, які творять життя! Коли зуміємо бути собою!

Хочу саме згадати про, так сказатиб, самореклямy між чужинцями, чи властиво про інформування чужого загалу про нашу справу. Багато в цій справі зробили наші визвольні змагання. Тепер продовжують це діло українські націоналісти, чином і жертвою свойого життя. Вони для розголосу нашої справи, для добра грядучих поколінь приносять у жертву своє життя. І тому вони одинокі є правдивими речниками українського націоналізму й національної революції. А всі інші, які „ідуть" на націоналізмі й на геройських чинах українських націоналістів, є хитрунами, які, для власної наживи й збивання капіталу для себе серед широких мас, теж „голосять" і „проповідують" націоналізм.

Тим не хочу заперечити одних великих заслуг, які положили для справи визволення і поступу нашого народа такі товариства чи більші огруповання, як от У. Н. Союз. Не позаду в цім ділі осталися „Чорноморські Січи", які ще не сказали свойого останнього слова, і є запорука, що ще зроблять багато. А що так є, хай буде доказом день 3-го лютого ц. р., коли Гол. Управа „Ч. С." в Ню Йорку влаштувала „Вечір присяги". Без закиду підготовлена програма й виконана в певним наміренні зробила своє. „Ч. С.", як військова мілітарна сила українського народу в Америці, має дійсні вигляди на розвій, бо змагає до того, щоби на сторожі української державности стали стрілецькі мязисті руки з багнетом і крісом!

На цей вечір Гол. Управа запросила чужих представників з таких військових частин як „Нешенел Гард", Німців з „Штальгельм", Литовців і інших, які прибули в однострoях зі своїми прапорами. Гол. от. Драгінда пояснив коротко промовою до зібраних гостей ціль влаштування такого вечора. По відіграню українського й німецького гимну сотник д-р В. Ґалан перевів присягу Гол. Управи „Ч. С." і наділив членів У. Г. А. пропамятними відзнаками У. Г. А. Хор під управою п. Т. Онуфрика відспівав американський гимн і низку українських народніх пісень, а танцюристи пописувалися національними танками, за які публика нагородила їх рясними оплесками. Дві сольові пісні відспівала Н. Козакевич з 3. Сотні „Ч. С." з Нюарку. Дальше слідували промови й привіти від Американців, Німців, Литовців і інших.

На цей вечір прибуло багато січовиків з поблизьких січових гнізд (Нюарк 27 осіб), багато українського громадянства з Ню Йорку й околиць, як теж прибули представники поодиноких товариств і організацій.

Вечір закінчено забавою.

Степан Фік.

ВУДБАЙН, Н. ДЖ.

З народнього життя в громаді.

Кільканадцять літ тому не було в Вудбайні ні одного Українця. Як почали сюди приходити, то себе довго не називали Українцями, а русскими, ґаліціянами, білоруськими, червоними, жовтими, — майже всім, тільки не Українцями. Від Поляків не відділялися, бо їм виглядало це вигідно зробити ґаліцийський баль та мати на ньому Українців і Поляків. З одного балю було доходу 500 долярів. Поляки взяли ці гроші та купили собі цвинтар, а коло нього зорганізували парохію. Поляки мали парохію. хоч їх було 5 родин, а наших було вже 30 родин, а ще парохії не мали, бо кождий тягнув до іншої церкви: одні до Риму, другі до Греції, треті до Москви. Кождий на своє толкував віру, а ще іншим то не церква була в голові, а горальня.

Але яких сім літ тому знайшлися свідомі Українці і вони заложили відділ У. Н. Союза. Зачали організувати членів більше й більше, і було їх уже з часом 20. Та чомусь знову між ними заметушилося; багато не хотіли платити вкладок. Тепер багато з них хочуть назад приступати до Союза, але вони вже сім літ старші і мусіли би платити більше. Тому хоч свої діти пробують записати до нашої організації.

Українці беруть також участь у народньому життю. На вістку про пацифікацію Західньої України Поляками, приміром, зібрано 34 доляри на допомогу потерпівшим від пацифікації. Давали ми й дещо на Рідну Школу. Брали участь в американському політичному життю, робили виборчі віча тощо.

Моглиб ми певно зробити ще більше, якби було в нас більше згоди та більше освіти. Останніми часами й у тому починається поправляти. Влаштовано, наприклад, 11 лютого концерт і представлення. На ньому парох з Мілвіла оповідав про наш нарід, нашу багату землю та нашу славну історію. Він закликав слухачів до освіти. Микола Кузан взивав всіх Українців зєднатися в одну силу та спільно виступити під нашим прапором за свій нарід. Всі відчули заклик, лиш один читач кацапської „Правди" кричав, що він не признає України.

У місті вже відкрито українську дітячу школу для дітей від 7 до 20 років життя. Учеників поділено на три кляси, а вчитель запрошує й старших, охочих до науки, й обіцює відкрити для них окрему кляcу.

У відділі У. Н. Союза теж сподіваємося кращого руху. Бо з нагоди ювилею 40-літнього істрування Союза члени Союза збираються влаштувати Батькови-Союзови свято, яке видай відбудеться на Великдень. З нагоди ювилею відділ постановив принимати нових членів до відділу без вписового. Члени освідомляють не-членів, що Союз дає обезпечення в сумі одної, двох або й трох тисяч долярів, що Союз найбільша, найсильніша й найпевніша українська запомогова організація, та кличуть усіх приставати до великого гурту Батька-Союза.

В цей спосіб починає оживати наше народнє життя на кождім полі. Це певно буде мати вплив і на нашу молодь. І вона теж з часом зацікавиться працею своїх батьків та їх організації. Серед роботи поволі забудуться наші партійні ріжниці, які й так були пороблені штучно, а така згода колись захопить нашу молодь та поставить її плече об плече зі старшим поколінням.

Микола Кузан,
секретар 378 відд. У. Н. Союза.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

Народнє віче.

Життя на нашій еміґрації оживає. Найкраще пізнати це по тім, що всюди по громадах реагуємо тепер дуже гостро проти московських слуг, большевиків.

І наша громада не остається під тим оглядом позаду інших. Дня 22. січня відбулося в нас протестаційне віче, на яке прибули гості з околиць, а також о. Желіхівський та підписаний з Бостону.

Менчестерська громада не проявляла досі живішого національного життя. Щойно з повстанням Українсько - американського Горожанського Клюбу почалося скристалізування громади під прапором одної націоналістичної ідеї.

Віче відкрив голова Клюбу, гром. Й. Маркович, пояснивши ціль віча.

Н. Давискиба, як перший бесідник, представив два світи: московський і український. Виказував ріжниці між тими двома світами і культурами. А далі представив історичний похід на знищення України.

Другим бесідником був очевидець, котрий прибув з України, і розповідав про большевицьку господарку на Україні.

Дальшим бесідником був о. Желехівський, котрий накликав присутніх вписуватися до своїх національних організацій і їх попирати.

По вічу осталося ще багато чоловіків і жінок на галі, як теж багато молоді, й усі вони ще далі вели розговори над тим, як поліпшити наше життя в Америці, та як допомогти нашим браттям у краю в їхніх визвольних змаганнях.

Н. Давискиба.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАДХОДИНИТЬ ВАЖНА ХВИЛЯ.

Читаючи наші й американські ґазети, не важко прийти до переконання, що зближається важний час, коли Европа готова спалахнути. В тім часі знову підійметься Україна. Ота справа повинна тепер станути в нас в Америці на першім місці. Головно повинні занятися нею бувші стрільці Української Армії. Требаж нам знати, що нам робити на випадок нової війни і нової боротьби України за її незалежність. Я певний, що багато з бувших стрільців захочуть у такім випадку виїхати до старого краю і там взяти активну участь у новій боротьбі за визволення. Але я теж переконався, що багато з тут родженої молоді теж заявлять свою охоту станути до боротьби за визволення України. І інакше не повинно бути. Адже Польща дістала велику поміч з боку своєї американської молоді, чомуж Україні не ждати подібної помочі від української молоді в Америці?

Підношу це тому, що те говориться між народом. Про те повинні теж подумати й інші чинники.

Микола Цимбалістий,
Бабилон, Л. Ай.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

FROM KHARKOV TO KIEV.

The capital of the Ukraine Soviet Republic is to be transferred to Kiev from Kharkov in the autumn. This is much more than a mere measure of administrative convenience. There are, of course, good geographical reasons why "the mother of all Russian cities" should return to its old status as a capital. It lies on the great River Dnieper, well in the centre of the "black earth" agricultural region, on which the old prosperity of the Ukraine has always rested. Kharkov, upon the other hand, lies close to the Ukraine's north-eastern border. It has only two good qualifications as a capital. It is without historical traditions and it is remote from Russia's western frontier. Now that the Soviet Government is on the best of terms with Poland one of these reasons loses its old force. What of the other? Kiev is much more than the most ancient of all Russian cities. Its great eleventh-century cathedral, St. Sophia, and its cloisters have kept alive its influence on popular imagination throughout Russia. Its wonder-working ikons drew their millions of pilgrims before the Revolution. Their power is gone, but the old city cannot lose its power. It is the spiritual centre of Ukrainian nationalism, and Moscow is acutely conscious of the danger of Ukrainian nationalism. The recent party and administrative purges have shown the strength of this half-conscious movement against Moscow. The peasants of the Ukraine suffered more than any other from the ruthless process of collectivisation; their inarticulate resistance could be crushed, but the more dangerous propaganda of the "petty bourgeois" in the people's commisariats is harder to stamp out. Hence the most drastic measures taken to purify Ukrainian administration during 1932 and 1933. Poland is faced with the same problem in Galicia and has been "solving" it by comparable measures. The restoration of the capital to Kiev will make it easier for the rulers of the Ukraine to co-operate with the Poles.

(Manchester Guardian, Jan. 24, 1934.)

UKRAINIANS MEET, ENJOY CONCERT.

Hear Choirs and Orchestra— Editor Gives Address.

A concert by the Ukrainian Social Club's choir of forty voices and the St. Vladimir Church choir; musical numbers by Harry Kardash and his orchestra, and an address by Dr. Luke Mishuha, of New York City, editor of a Ukrainian publication, featured a meeting of members of Ukrainian political, religious and social organizations last night at the Ukrainian National Home, 214 Fulton street, under the auspices of the Ukrainian Central Committee. Michael Galinovych is president.

Walter Bukata directed the social club's choir and H. J. Yadlowski, the church choir. The former appeared in native costumes. Both groups sand National Ukrainian anthems, folk songs and American selections.

Ukrainian dances were presented during the musical numbers given by Kardash's orchestra.

Dr. Mishuha discussed the value of maintaining unity among all Ukrainian groups, declaring that through such action the Ukrainian people of this country can be more effective in civic and social activities.

The social club's choir, known as the Elizabeth unit of the National Youth Choir, was formed several months ago. Its is hoped by its sponsors that the organization will continue to attract able members, and it is planned to utilize the services of the choir at joint Ukrainian gatherings.

The central committee is planning another concert for March 25 at the Ukrainian National Home. One of the features will be a service in dedication to the life and works of Ukrainian poets and writers, especial mention to be given to Taras Shevchenko.

John Klok is vice-president of the central committee; John Korafchuk is secretary, and Constantine Pilat, treasurer.

(Elizabeth Journal, Feb. 12, 1934).

Між акторами.

— Чи ви завважали, як публика плакала, як на вчорашній виставі мене вбили опришки?

— Так, бо вони знали, що ви ще живі!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

МІЛВОКІ, ВІС.

Коляда на Рідний Край.

Відділові урядники товариства ім. Івана Франка, від. 103 У. Н. Союза, пішли з колядою на Рідний Край. Колядували: Т. Барсук, Н. Кудринський, В. Яремчук, А. Гатала, Т. Черник. Треба додати, що гром. Яремчук дав даремно свій автомобіль і заплатив за газоліну. А згадуємо тому, бо маємо в громаді й таких, до яких приходили ми з божим словом і згадкою за рідний край, а вони замикали перед нами двері. Це ті, що так люблять кричати про любов до України, а як прийдеться дати жертву, то перші виходять зі зборів, чи замикають двері перед тими, що йдуть збирати на добру ціль.

Заколядовані гроші вислано до краю через Обеднання, а то $15.75 на Рідну Школу, а по $10 на інвалідів і боєвий фонд. Розходів ніяких не було.

Жертвували: В. Росс $2; по $1: В. Яремчук, Ф. Соколовський, М. Патер, В. Кусий, Й. Псюк, А. Ковтун, В. Колодрубець, І. Гасяк, Г. Дац, А. Гатала, Н. Петричка, В. Тихолиз, М. Хомета, К. Томащук, М. Сеньків, Й. Павелко, Т. Барсук, І. Пунько, І. Шеремета, Д. Борис, І. Ольшанський, В. Псюк, Й. Сенчишин, В. Гуцуляк; по 50 ц.: А. Алковський, М. Барильський, В. Біліям, С. Юзьків, Й. Сосницький, А. Яковишин, Т. Танін, І. Гірський, І. Длугаш, Т. Скульський, Н. Кудринський, П. Стеник, В. Ющак. М. Адамчук, М. Гімляк, І. Довгун; по 25 ц.: Б. Арсень, І. Паньків, Т. Черник, П. Сушко, А. Михальчишин, І. Сенчишин, Н. Н. — Разом $35.75.

За уряд від. 103 У. Н. Союза:
Т. Барсук, предсідник;
Н. Кудринський, секретар;
М. Патер, касієр.

РІВЕРГЕД, Л. АЙ.

Коляда на Рідну Школу.

Заходом парохіян переведено коляду на Рідну Школу.

На збірку зложили жертви: по $1: М. Барнич, В. Драб, Н. Худяк, П. Луцький, М. Федун, А. Капляр, Я. Махно, І. Березний. О. Демчук, А. Котинський, В. Тиш, Н. Тиш, Т. Демків, М. Вівчар, М. Вівчар, І. Павліковський. Т. Навроцький, Г. Вівчар, Т. Шваник, А. Фльорко. І. Штокайло, Д. Тимчак, М. Бандрівський, В. Бандрівський, І. Шкозінський. А. Корзун, М. Бойчук, А. Ковальчук, І. Ромінський, І. Бораковський; Т. Сірко, І. Мильковиич, М. Кійовський, В. Дикий, І. Барнич, М. Барнич, Н. Стахів, Е. Стахів. М. Дух; по 50 ц.: М. Худяк, А. Худяк, Н. Демидович, М. Мацук, П. Тиш, Ю. Яцинич, Н. Прихідний, М. Небор; по 25 ц.: І Вівчар, І. Мон.

Всеї коляди зібрано $43.50. — Було $1 розходу. — Висилається через Обеднання $42.50.

Д. Т.

—o—

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

З забави на Рідний Край.

Заходом бр. св. Василія Великого, від. 149 „Провидіння", влаштовано вечерю, на яку запрошено багато членів У. Н. Союза. Вечерок розпочав гр. Гнат Івашків, а тостмейстром був підписаний.

Виголошено цілу низку промов, у яких згадувано найбільше про положення наших братів у старім краю. Забирали слово: П. Черкас, Г. Івашків, пані Черкас, пані Шевців і П. Стадник.

Переведено збірку на боєву акцію і зібрано $6.45. Жертвували: по $1: П. Черкас, Й. Паславський, М. Шевців, П. Стадник; по 50 ц.: І. Івашків, А. Кривий, О. Бекер, пані Палзя Стадник, а М. Сеньків 25 ц., а Н. Н. 20 ц. Крім того переведено збірку на сироти в Филаделфії.

У нас життя притихло. Тому і такий вечерок є вже гідний уваги. А для мене був він несподіванкою і радістю. У нас тут ще далі безробіття, але це добрий знак, коли ми і в біді відчиняємо серце любови для рідного краю.

Павло Стадник.

—o—

КЕМДЕН, Н. ДЖ.

З ювилею на Рідну Школу.

На забаві, влаштованій зприводу 25-літнього ювилею подружа громадян Миколи і Розалії Крисько зібрано на візвання гром. Й. Мазепи $11.50, які вислано на Рдну Школу. Жертвували: Микола й Розалія Крисько $2; а по $1: Й. Мазепа, С. Хадай, П. Гайовський, Анна Старобранська, Розалія Пенцак. Дрібними $1.-50. А. Білий 75 ц.; по 50 ц.: Анна Тицяк і К. Янаш, а Й. Чипилевич 25 ц.

—o—

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

Дня 22 січня помер по короткій недузі **Стефан Левицький,** член бр. св. Володимира, від. 179 У. Н. Союза. Покійний родився 1896 року, а походив зі села Борониці, повіт Дрогобич, Західня Україна. Прибув до Америки в 1914 році й того самого року вступив до У. Н. Союза.

Покійний помер у шпиталі, де біля нього пересиджувала днями і ночами його жінка, а відвідувала його ціла наша громада, а не тільки родина. Відомий був зі щирого українського серця. Був всіми шанований і люблений. Жив у Медисон, Ілл., де доробився майна, а тепер прийшлося розстатися зі світом у молодих ще літах.

Похорон відбувся дня 24 січня в присутности двох укр. прав. священиків: о. Лямпарта і о. Дякова. Похорон був величавий, бо прибули не тільки члени У. Н. Союза, але й громадяни з дальших сторін. Як прощали Покійного на цвинтарі, то всі заливалися сльозами.

Покійний оставив жінку вдовою, а донечку сиротою.

М. Стеців, секр.

—o—

Дня 12 лютого помер **д-р Смит Б. Лемонт,** член 230 відділу У. Н. Союза в Йонгставн, О. Був Американцем з німецького роду. До У. Н. Союза вступив 1923 року. Був щирим прихильником Українців і підпирав всякі українські справи фінансово.

Оставив жінку і троє дітей. Земля йому пером!

Секретар 230 від.

—o—

Дня 10 лютого упокоївся наглою смертю **Іван Ліщинський,** член братства св. Івана Хрестителя, від. 247 У. Н. Союза. В пятницю, 9 лютого, покійний прийшов в 10-тій годині вечером до дому з Українського Горожнського Клюбу, якого був членом, і пішов спати. Опівночі пробудився і просив жінку, щоби подала йому склянку теплої води. Жінка подала воду, яку він випив і сказав, що йому терпнуть руки. Потім сам потер руки і заснув. Як жінка Покійного встала рано в 6-стій годині, то Покійний вже був неживий. Жінка покликала лікаря, котрий ствердив, що вже минуло дві години як Покійний умер. Покійний осиротив жінку і 8 діточок. До Америки прибув в 1909 році, з села Передільниця, повіт Добромиль, Західня Україна. Родився дня 7 травня 1889 р. Прожив 45 літ. Вступив до бр. св. І. Хрестителя, від. 247 У. Н. Союза, дня 14 серпня 1913 р. Був членом 21 років. Покійний був діяльним членом. Він все старався бути на мітингах і давав свої поради для добра членів і У. Н. Союза. Був предсідником нашої громади в 1932 р. Під його вмілим проводом громада багато осягнула здобутків. Він завжди був щиро відданий своїй рідній українській справі. Завжди дуже радо жертвував на всякі народні українські цілі і інших заохочував до жертв.

Покійний був усіми шанований за любов до рідного українського народу. Доказом цього хай буде те, що кожна група приела живі цвіти на його могилу.

Братство в порозумінню разом з родиною занялось похороном, а в якім взяло гремільну участь три вечорі, як правились панахиди, і в похороні.

В понеділок, 12 лютого, бр. св. І. Хрестителя, від. 247 У. Н. С., і Український Горожанський Клюб під проводом урядників пішли вечером в жалібнім поході до покійного на процання.

У вівторок рано, 13 лютого, вже від осьмої години нарід почав сходитися зблизька і здалека. Було видно людей і з Честер і з Филаделфії.

В жалібнім поході до укр. прав. церкви ішло братство дисципліновано за домовиною, по двох з жалібними відзнаками, а урядники братства У. Н. Союза з жалібними лентами; опісля йшло місцеве сестрицтво й інші. В церкві о. Федишин виголосив прощальну промову, згадуючи Покійника як громадянина і доброго Союзовця та доброго батька родини. Ввесь нарід плакав як діти.

Спи, дорогий наш приятелю, сном вічним! Хай Тобі американська земля буде пером. Полишив Ти свої рідні сторони та зелені розкішні гаї і цвитучі долини для куска хліба й тому знайшла Тебе смерть ген далеко від рідної Української Землі.

Петро Сас,
секретар 247 від. У. Н. С.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Джерзи Сіти, Н. Дж. — В коляді жінок на Рідний Край пропущено: Павлина Дячек $1.

В. Н., Дітройт, Міш. — Дякуємо за лист з краю, але годі його містити, бо таких подій є повно. Кожде село має такі типи. І всюди знайдуться хруні. І всі ми знаємо, що з ними треба боротися.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член від. 115 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі мені стали великою помічю в моїм тяжкім положенню. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Іван Демчак,
Кентон, О.

—o—

Я, нижче підписаний член від. 375 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені стали великою помічю у моїм тяжкім положенню. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Петро Грицай,
Перкіоменвил, Па.

Пані (до наймички): Ганю, мої панчохи, що я їх так довго шукала, знайшла я в твому куферку!

Наймичка: А я все, прошу пані, кажу, що тут у хаті нічого не загубиться!

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (51)

Угга знала, що вона мусить ризикувати йти пралісом нічю та що мусить добре вважати на диких звірів, якщо хоче втекти якнайдальше від білого чоловіка, заки він пуститься за нею в погоню. Кількасот ярдів перед нею, схований у гущі, лев Нума нюхав та насторочував уха. Тут не було танцюючих тіней, щоби відстрашити звіра, а до його ніздрів доходив запах молодого людського мяса, дуже смачного.

Як дівчина підійшла до кривки льва, він став уже лизати язиком свої губи. Він виждав її нетерпеливо. Однак він не скочив. У чоловічім запаху є щось такого, чого нема ні в запаху серни, ні в запаху дикої свині; щось такого, що заставляє навіть льва на хвилю задержатися. А за той час Угга відійшла так далеко, що великий лев, хоч дуже голодний, не міг її одним кроком досягнути.

Як вона минула його, лев пішов за нею слідком. Так він буде йти за нею, аж поки його не покине вагання. Так вони йшли темним лісом. Великий лев скрадався на своїх великих, пухких лабах, зараз за невеликою чорною дівчиною, яка й не знала, що зараз за нею йде її певна смерть... Багато миль від того місця, тої самої ночі, на вогкій глиняній долівці великої кімнати лежав розтягнений Тарзан.

Як Тарзан отворив очи, він був сильно здивований. Наперед його увагу звернули великі свічники, яких три стопи завгрубшки та пять стіп заввишки. Гніт у кождій свічці мав грубість руки чоловіка, а проте він не видавав диму, а стеля над свічками була зовсім незакопчена. Потім, як Тарзан добре очуняв, він побачив, що в кімнаті крім нього були ще й інші люди.